

Brusel 19. března 2021
(OR. en)

6844/1/21
REV 1

CO EUR-PREP 12
POLGEN 36
ECOFIN 224
UEM 49
SOC 123
EMPL 86
COMPET 159
ENV 129
EDUC 77
RECH 90
ENER 66
JAI 246

POZNÁMKA

Odesílatel: Generální sekretariát Rady
Příjemce: Delegace
Předmět: Evropský semestr – souhrnná zpráva pro rok 2021

Delegace nalezou v příloze souhrnnou zprávu vypracovanou předsednictvím o závěrech přijatých Radou k roční strategii pro udržitelný růst 2021 a ke zprávě mechanismu varování, jakož i o jednáních v rámci různých neformálních ministerských videokonferencí týkajících se evropského semestru 2021 a Nástroje pro oživení a odolnost v první fázi evropského semestru.

Souvislosti

Dne 17. září 2020 zahájila Komise cyklus evropského semestru 2021 zveřejněním roční strategie pro udržitelný růst 2021¹, která stanoví strategické pokyny pro provádění Nástroje pro oživení a odolnost. Dne 18. listopadu přijala Komise zbývající dokumenty pro podzimní balíček evropského semestru 2021 – „Podpora udržitelného a inkluzivního oživení v kontextu vysoké nejistoty“:

- zprávu mechanismu varování 2021², ve které je určeno 12 členských států, u nichž by měl být v roce 2021 proveden hloubkový přezkum,
- návrh společné zprávy o zaměstnanosti³, která analyzuje dopad pandemie COVID-19 na zaměstnanost a sociální situaci v Evropě,
- návrh doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny (doporučení pro eurozónu)⁴, v němž jsou členské státy eurozóny vyzvány, aby přijaly opatření k dosažení udržitelného růstu podporujícího začlenění a ke zvýšení konkurenceschopnosti; poskytuje rovněž politické pokyny k prioritám, které by členské státy eurozóny měly sledovat ve svých plánech pro oživení a odolnost.

Balíček rovněž obsahuje stanoviska k návrhům rozpočtových plánů členských států eurozóny, sdělení o fiskální situaci v Rumunsku, zprávu o posíleném dohledu nad Řeckem a zprávu o dohledu po ukončení programu týkající se Kypru, Irska, Portugalska a Španělska.

Roční strategie pro udržitelný růst představuje hospodářský výhled vycházející z letní hospodářské prognózy 2020, která předpokládá, že po poklesu v roce 2020 dojde v roce 2021 v ekonomice EU a eurozóny k oživení. To bylo poté potvrzeno v nejnovější hospodářské prognóze Evropské komise – zimní prognóze z února 2021. Ta uznává, že hospodářský výhled zásadně závisí na vývoji pandemie a restrikcí hospodářské aktivity přijatých za účelem jejího omezení, a že zásadní význam bude pro oživení mít podpora v podobě opatření politiky na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU.

¹ Dokument 10887/20.

² Dokument 13059/20.

³ Dokument 13251/20.

⁴ Dokument 13060/20.

Roční strategie pro udržitelný růst stanoví strategické pokyny pro provádění Nástroje pro oživení a odolnost. Národní plány pro oživení a odolnost se stanou hlavním referenčním dokumentem pro iniciativy členských států zaměřené na budoucnost. Tyto plány musí zahrnovat vnitrostátní program reforem a investic, musí odpovídat příslušným výzvám a prioritám jednotlivých zemí stanoveným v rámci evropského semestru, musí být v souladu s cíli politiky EU a zaměřovat se na ekologickou a digitální transformaci. Základními zásadami, kterými se řídí plány členských států pro oživení a odolnost, zůstávají čtyři rozměry: environmentální udržitelnost, produktivita, spravedlnost a makroekonomická stabilita.

Stejně jako v předchozích letech přijala Rada závěry o roční strategii pro udržitelný růst⁵ (dne 6. listopadu 2020). Rada se shodla, že při náhlé a hluboké recesi způsobené pandemií COVID-19 měla klíčový význam ochrana občanů, jejich zdraví a pracovních míst. Zdůraznila, že hladké fungování jednotného trhu je klíčem k tomu, aby se zajistilo rychlé oživení a spravedlivá hospodářská soutěž a zamezilo se narušení přeshraničních hodnotových řetězců a volného pohybu pracovníků a zboží, a aby byly rovněž zlepšeny sociálně-ekonomické podmínky, a zdůraznila, že plány pro oživení a odolnost budou muset být v souladu s dohodnutými prioritami. Vyzvala proto členské státy, aby pro účely účinného a řádného provádění plánů na podporu oživení a odolnosti zavedly vhodné mechanismy správy.

Rada členské státy důrazně vyzvala, aby pokračovaly v realizaci soudržných souborů zásadních reforem a investic, a řešily tak vnitrostátní strukturální problémy, včetně těch, které jsou zohledněny v doporučeních pro jednotlivé země určených členským státům v rámci cyklů evropského semestru 2019 a 2020, a podporovaly dlouhodobý udržitelný růst podporující začlenění a odolnost.

Rada vzala na vědomí záměr Komise nahradit v roce 2021 zprávy o jednotlivých zemích v rámci evropského semestru analytickými dokumenty posuzujícími podstatu plánů pro oživení a odolnost a zdůraznila, že je důležité pokračovat v horizontálních diskusích v relevantních výborech zapojených do evropského semestru.

Ministři rovněž zdůraznili, že navzdory změnám evropského semestru v roce 2021 je důležité zajistit v jeho rámci mnohostranný dohled, a vyzvali k co nejrychlejšímu návratu k plnohodnotné formě tohoto procesu, včetně jeho správy.

⁵ Dokument 12631/20.

Ve svých závěrech ke zprávě mechanismu varování 2021⁶ (ze dne 25. ledna 2021) Rada uznala, že v důsledku krize COVID-19 se nyní řada stávajících makroekonomických nerovnováh zhoršuje a v důsledku pandemie mohou vzniknout nová rizika, zejména v souvislosti s rostoucím soukromým a veřejným dluhem. Konstatovala, že nezaměstnanost se bude zvyšovat, přestože podpůrné politiky zmírnily dopad poklesu ekonomické aktivity, a že klesající produktivita práce podle odhadů vedla v roce 2020 ke zvýšení jednotkových nákladů práce. Vyzvala rovněž k zajištění vhodných politických reakcí k řešení nerovnováh a ke zvýšení produktivity a růstového potenciálu a zdůraznila potřebu rychlého provedení Nástroje pro oživení a odolnost, včetně plánů pro oživení a odolnost.

Dne 23. listopadu 2020 přijala Rada závěry o zaměstnanosti a sociálních aspektech, pokud jde o roční strategii pro udržitelný růst⁷. Ministři přivítali ekonomickou reakci Unie, mimo jiné v podobě nástroje na podporu oživení Next Generation EU, evropského nástroje pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE) a zvýšené flexibility při využití fondů politiky soudržnosti v rámci investiční iniciativy pro reakci na koronavirus (CRII a CRII+).

Rada podtrhla, že evropský semestr je i nadále účinným nástrojem koordinace s cílem zajistit soudržnost reformních programů členských států. Ministři vyjádřili názor, že evropský pilíř sociálních práv by měl i nadále udávat směr vzestupné konvergence v zájmu zlepšení pracovních a životních podmínek v Evropě a měl by plnit řídicí úlohu při koordinaci politik zaměstnanosti a sociálních politik na úrovni Unie. Zásady evropského pilíře sociálních práv by měly být prováděny s náležitým ohledem na příslušné pravomoci a členské státy by měly využít značného objemu finančních prostředků EU, který je k dispozici pro příslušné reformy a investice, a zmírnit tak socioekonomický dopad krize, urychlit oživení a zvýšit odolnost.

⁶ Dokument 5605/21.

⁷ Dokument 13246/20.

Rada důrazně vybídla členské státy, aby s ohledem na významný rozměr současné krize v oblasti zaměstnanosti a v sociální oblasti zahrnuly do svých plánů pro oživení a odolnost zásadní reformy a investice v oblasti trhu práce, sociální politiky, zdravotnictví a vzdělávání a odborné přípravy, přičemž zdůraznila, že tyto reformy a investice by měly podpořit oživení, udržitelný a inkluzivní růst a tvorbu pracovních míst, jakož i řešit příslušné výzvy identifikované v doporučeních pro jednotlivé země z let 2019 a 2020.

Pokud jde o Komisi, Rada ji důrazně vybídla, aby v úzké spolupráci se členskými státy přezkoumala cíle politiky zaměstnanosti a sociální politiky nebo vypracovala cíle nové, na jejichž základě bude možno řídit provádění zásad evropského pilíře sociálních práv na úrovni Unie a členských států.

Z podnětu předsednictví vedli ministři odpovědní za hospodářské a finanční věci, zaměstnanost a sociální věci, vnitřní trh a průmysl, životní prostředí a výzkum tematické diskuse o tématech souvisejících s evropským semestrem v souvislosti s plány pro oživení a odolnost.

Na neformální videokonferenci ministrů hospodářství a financí dne 19. ledna 2021 byly projednány hlavní charakteristiky a další vývoj Nástroje pro oživení a odolnost. Ministři sdíleli své zkušenosti s přípravou plánů pro oživení a odolnost. Většina příspěvků se zaměřila na multiplikační účinek na hospodářství, potřebu usměrnit opatření, potřebu zajistit odpovědnost za tento proces, mimo jiné prostřednictvím intenzivního dialogu se sociálními partnery, a samozřejmě klíčové cíle plánů – ekologickou transformaci, digitální transformaci, sociální a územní soudržnost, genderovou rovnost, vzdělávání, posílení systémů zdravotní péče, sociální začlenění a moderní a digitální správu veřejného sektoru. Předsednictví rozhodlo, že na zasedáních ministrů bude výměna názorů na provádění Nástroje pro oživení a odolnost probíhat pravidelně.

Na neformální videokonferenci ministrů hospodářství a financí dne 16. února 2021 poskytlo předsednictví přehled současného stavu, pokud jde o Nástroj pro oživení a odolnost, a tři členské státy předložily své návrhy plánů pro oživení a odolnost, včetně postupu jejich přípravy. Dne 16. března 2021 během neformální videokonference ministrů hospodářství a financí předsednictví konstatovalo, že mnoho členských států je již v pokročilé fázi přípravy svých plánů, a připomnělo, že rychlé provedení Nástroje pro oživení a odolnost bude přínosem pro oživení v celé Evropě. Komise uvítala pokrok, kterého mnohé členské státy dosáhly v plánech pro oživení a odolnost od posledního zasedání, a zároveň poukázala na problémy, které zbývá řešit. Předloženy by měly být pouze plně vypracované plány, ovšem Komise také uvedla, že uvítá jejich brzké předložení, aby mohly být zohledněny v jarní prognóze Komise a aby bylo možné vyplatit předběžné financování počátkem druhé poloviny roku. Tři členské státy prezentovaly obsah a stav přípravy svých plánů pro oživení a odolnost.

Dne 25. února 2021 uspořádali ministři odpovědní za vnitřní trh a průmysl prostřednictvím videokonference politickou rozpravu na téma „Evropský semestr – národní plány pro oživení a odolnost jako nástroj pro dosažení cílů průmyslové politiky: posílení jednotného trhu, ekologické a digitální transformace a strategické autonomie v otevřené EU“.

Celkově se ministři zaměřili na význam ekologické a digitální transformace a na potřebu zvýšit odolnost hospodářství EU, přičemž několik ministrů poukázalo na význam přeshraničních projektů, jakož i na úlohu významných projektů společného evropského zájmu pro posílení koordinace členských států.

Dobře fungující jednotný trh a spravedlivá hospodářská soutěž jsou předpokladem pro to, aby Evropa vyšla z krize COVID-19 silnější a odolnější. Ministři zdůraznili, že je důležité zajistit volný pohyb zboží a služeb na jednotném trhu.

Bylo konstatováno, že Nástroj pro oživení a odolnost představuje nebývalou příležitost nejen k zajištění oživení a odolnosti, ale také k urychlení inovací a reakci na hospodářské, environmentální a společenské výzvy. Veřejné financování by však nebylo dostatečné a je třeba mobilizovat soukromé investice, přičemž je třeba zdůraznit, že pozornost by měla být věnována malým a středním podnikům.

Ministři navrhli zabývat se zranitelností a závislostí EU na třetích zemích, pokud jde o strategické zboží, služby, technologie a infrastrukturu, a určit možnosti pro posílení strategických globálních hodnotových řetězců a diverzifikaci vnějších zdrojů dodávek, přičemž zdůraznili potřebu snížit kritické závislosti a posílit strategickou autonomii EU. Na druhé straně mnoho ministrů zdůraznilo, že hospodářství EU je založeno na zásadě otevřených trhů a opírá se o mnohostranná pravidla a pevnou síť dohod o volném obchodu.

Dne 26. února 2021 uspořádali ministři odpovědní za výzkum prostřednictvím videokonference politickou rozpravu o plánech pro oživení a odolnost v kontextu Evropského výzkumného prostoru se zaměřením na investice a reformy.

Ministři se shodli na tom, že výzkum a inovace musí být jádrem hospodářského oživení po krizi, a to nejen s cílem podnítit hospodářskou činnost, ale také urychlit ekologickou a digitální transformaci a posílit odolnost celého systému. Strukturální reformy a inteligentní investice mohou v kontextu plánů pro oživení a odolnost a Evropského výzkumného prostoru výrazně posílit hospodářskou a sociální soudržnost zemí a regionů EU. Kromě toho pomohou řešit problémy, na něž poukazují doporučení pro jednotlivé země.

Vlády členských států musí této příležitosti využít k mobilizaci Nástroje pro oživení a odolnost na podporu investic do nejpřínosnějších aspektů Evropského výzkumného prostoru, jako je zlepšení rámcových podmínek pro výzkumné pracovníky, politiky otevřené vědy či celoevropské výzkumné infrastruktury, jakož i k maximalizaci synergií mezi programy Unie navzájem a mezi programy Unie a vnitrostátními programy.

Plány pro oživení a odolnost mohou zahrnovat širokou škálu investic a reforem v oblasti výzkumu a inovací, které mohou přispět k dosahování cílů v oblasti výzkumu a vývoje a k plnění všech strategických cílů Evropského výzkumného prostoru, na nichž se dohodla Rada. Tyto investice a reformy by měly přispět k tomu, aby byly vnitrostátní systémy výzkumu a inovací odolnější a lépe připravené na řešení problémů vyplývajících ze současné krize.

Na neformální videokonferenci ministrů pro zaměstnanost a sociální politiku proběhla dne 15. března 2021 výměna názorů ohledně politik zaměstnanosti a sociálních politik v rámci evropského semestru v souvislosti s plány pro oživení a odolnost, a to na základě poznámky předsednictví pro řízení rozpravy. Ministři reagovali na tyto otázky:

1) Jak mohou reformy a investice v oblasti politiky zaměstnanosti a dovedností v rámci národních plánů pro oživení a odolnost podpořit vytváření kvalitních pracovních míst a transformace, zejména směrem k zelené a digitální ekonomice (v souladu s doporučením Komise o účinné aktivní podpoře zaměstnanosti a s doporučením Rady o posílené záruce pro mladé lidi), s cílem překlenout přechod od mimořádných opatření ke strukturálním změnám?

2) Jak lze zajistit, aby reformy a investice v oblasti sociální politiky obsažené v národních plánech podporovaly spravedlivé, inkluzivní a udržitelné oživení, které nikoho neopomíjí?

Mnozí ministři uznali, že sociální aspekty a aspekty související se zaměstnaností by měly být jádrem národních plánů pro oživení a odolnost, a uvedli příklady politických reforem.

Ministři se shodli na tom, že členské státy vstupují do fáze, kdy přecházejí od mimořádných a dočasných opatření ke strukturálním reformám trhu práce a sociálních systémů. Politiky zaměstnanosti a sociální politiky musí být jádrem národních plánů pro oživení a odolnost, aby bylo zajištěno inkluzivní, spravedlivé a udržitelné oživení, které nikoho neopomine. Mnoho ministrů zdůraznilo, že je třeba pracovníkům a nezaměstnaným poskytnout příslušné dovednosti, které jim umožní čelit novým výzvám na trhu práce s ohledem na ekologickou a digitální transformaci. Zejména mladí lidé, ženy a znevýhodněné skupiny musí mít přístup k cílené odborné přípravě, která jim umožní zlepšit své dovednosti a přizpůsobit se vývoji na trhu práce nebo podpoří jejich přechod do jiných zelenějších odvětví.

Kromě toho řada ministrů zdůraznila, že je třeba zvýšit odolnost vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení: inkluzivní a udržitelné systémy sociální ochrany mají zásadní význam pro zajištění přiměřených příjmů a poskytování služeb, zejména pro ty, kdo je nejvíce potřebují. V tomto ohledu se členské státy snaží zajistit odpovídající přístup ke kvalitním a cenově dostupným službám, včetně vzdělávání, zdravotní péče, dlouhodobé péče a bydlení pro všechny.

Ministři uznali, že hlavním koordinačním nástrojem pro provádění a monitorování politik zaměstnanosti a sociálních politik zůstává evropský semestr. Z tohoto důvodu uvedli, že trvají na zachování zásadní úlohy Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele a jejich přípravných orgánů v budoucím procesu evropského semestru, aby nebyl ohrožen jeho sociální rozměr. Mnoho ministrů rovněž zdůraznilo, že je třeba se velmi brzy vrátit k plnohodnotnému cyklu semestru.

Další výměna názorů o evropském semestru proběhla na neformální videokonferenci ministrů životního prostředí dne 18. března 2021 a zaměřila se na příspěvek plánů pro oživení a odolnost k zelené transformaci a na budoucnost evropského semestru z hlediska životního prostředí.

Ministři upozornili na výjimečnou povahu evropského semestru 2021, jehož cílem je zajistit koordinaci s Nástrojem pro oživení a odolnost, a připomněli, že evropský semestr představuje jedinečnou příležitost k začlenění environmentálních otázek do širších hospodářských a investičních politik. V tomto ohledu ministři uvítali roční strategii pro udržitelný růst na rok 2021, která plně navazuje na loňskou strategii růstu založenou na Zelené dohodě pro Evropu a na koncepci konkurenceschopné udržitelnosti.

Velká podpora byla vyjádřena záměru, aby v rámci plánů pro oživení a odolnost bylo 37 % prostředků určeno ve prospěch cílů v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti, a zásadě „významně nepoškozovat“. Některé delegace však vyjádřily obavy týkající se provádění této zásady a vnesly otázky ohledně toho, jak Komise její dodržování a příspěvek projektů k cíli ve výši 37 % v oblasti klimatu posoudí.

S ohledem na obtížná a komplexní rozhodnutí, která před námi stojí, se ministři shodli na tom, že evropský semestr je i nadále nejvhodnějším mechanismem pro koordinaci hospodářských a sociálních politik, pro zjišťování hlavních výzev v oblasti strukturální politiky a pro sledování provádění reforem. Stejně tak i pro sledování pokroku při plnění příslušných cílů udržitelného rozvoje a obecných cílů Zelené dohody.

V tomto ohledu ministři uznali, že oživení musí být v krátkodobém horizontu považováno za prioritu, avšak neměly by v žádném případě být zpochybňovány dlouhodobé závazky směřující k udržitelnějšímu hospodářství. Jak uvedli ministři, EU musí zajistit, aby to, co chceme od přírody nepřesáhlo to, co nám může příroda poskytnout. Je důležité, aby budoucí evropský semestr takové závazky a cíle v oblasti životního prostředí a klimatu zachoval.

Předsednictví uznalo parlamentní rozměr evropského semestru a zúčastnilo se společné rozpravy Evropského parlamentu o evropském semestru (10. března 2021) a společně s Evropským parlamentem uspořádalo během Evropského parlamentního týdne konferenci o evropském semestru a meziparlamentní konferenci o stabilitě, hospodářské koordinaci a správě v Evropské unii (22. února 2021).